

Izhaja trikrat na teden v šestih izdajah, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutranje izdaje opoldne, večerne izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto	13 K 20 h, ali gl. 6 60
pol leta	6 „ 60 „ 3 30
četrt leta	3 „ 40 „ 1 70

Posamične številke stanejo 10 vin.
Od 23. julija 1903. do preklica izhaja ob sredah in sobotah ob 11. uri dopoldne.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlance naročnine se ne odziva.

Oglašaj in posilnice se računajo po petih vrstah: do tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje širke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

„Vse za omiko, svobodo in napredek!“ Dr. K. Lavrid

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

K dogodkom v Srbiji.

V markantnih potezih je označil naš dopisnik iz Srbije, kakor smo navedli zadnjič, vzrok revolucije ter položaj v deželi. 25-letna nesloga, neprestani politični pretresi, vprašanje o nasledstvu, nacionalni in državni interesi so vzrok strašni dvorski revoluciji. In na to vse vlada v celi deželi mir ter vse zre mirno v novo dobo, ki nastaja s temi dnevi za srbsko kraljevino. Zvezda Obrenovičev ni osrečila Srbije, ona je samo ovirala napredek naroda in zemlje — tako zaključuje naš izveščitelj.

Res je, da je bila ta zvezda Obrenovičev nesrečna, saj je nam vsem v živem spominu zgodovina vladanja lahkoživca Milana in nesrečnega izprijenega njegovega sina, baš ubitega Aleksandra. Ta zgodovina nam kaže malo dobrih strani, dosti pa popisanih s krvjo in okrutnostjo. Milan je izsesaval deželo ter izkoriščal politične položaje, kolikor je le mogel, za se, ker ni imel nikdar dosti denarja, Aleksander pa, izmozgan in izprijen, se je lovil nekaj časa okoli zanimivosti, slednjič pa je posegal po vsakojakih sredstvih, da se le vzdrži na svoji poziciji. Ko je dobil se Drago na svojo stran, potem je prišel hitro na višek, s katerega je moral pasti edino le v prepad. Nesrečno je bilo njegovo življenje in nesrečna njegova smrt, padel je več kot žrtev razmer nego po svoji lastni krivdi. Karkoli je bilo dobrega v njem, je ugasila Draga, ki je popolnoma prevladovala nesrečnega Aleksandra ter ga gonila nizdol po potih krutosti, preganjanj in morenja.

Z ječami, z ostrimi odsodbami za vsako ničarijo, s klubovanjem in z večnimi presečenji se ne vlada nobene države. To se je pokazalo tudi v Srbiji, ko so slednjič pograbili tistega, ki je pisal najrajši le ostre obzodbje v ječe in izgnanstva ter dajal preganjati njemu neljube osebe. Predzrnost Aleksandra je dosegla vrhunec pa v tem, ko je hotel postaviti za prestolonaslednika brata kraljice Drage, ošabnega Lunjevica. Napetost proti kraljevski dvojici je rasla od dne do dne, in konec je tak, kakoršen ga poznajo naši čitatelji....

Nova doba nastaja za Srbijo. Kraljem je proglašen Peter Karagjorgjevič. Proglašen je, kajti proglasila ga je vojska in proglasila ga je skupščina. Ali v čudnih razmerah nastopa novi kralj. Potoki krvi so razliti po prestolnici, armada ga noče za svojega vrhovnega poveljnika, narod pa je nasproti vsem tem dogodkom apatičen. Ne žaluje po ubitem kralju, ne vriska novemu nasproti. Je bil pač navajen ta narod že par desetletij, da se ga je poznalo le, kadar je bilo treba dati denar in vojaka. Iz Belegagrada pa je čul le o ječah in o skandalih. Med politiki in oficirji so se vile intrige na intrige, in padale so žrtve tje in sem; bili so časi, ko so ugledni možje uneti za blagor države, ugrabili na večer, ali bodo drugi dan še svobodni, ako jih nenadoma ne pahnejo v ječe ali jim celo ne vzamejo življenja.

Čudni odnosi so vladali v ubogi Srbiji, slednjič pa so se dvignili častniki ter odstranili Aleksandra, ki je gnil s svojo Drago vse reči do skrajnosti ter se razvijal v modernega Nerona.

Sedaj ga ni več, nastopa nov kralj. Znamenito je in dobro znamenje, da je novi kralj Peter proglašal takoj s prvega početka, ko je počil glas, da ga proglasi skupščina kraljem, da hoče vladati na svobodni podlagi ter upoštevati pravice naroda. Proti volji naroda se ne da vladati tudi v Srbiji ne, kakor ne proti volji posameznih merodajnih stanov in vojske. Od novega kralja se pričakuje vse najbolje. Slikajo ga kot modrega, inteligentnega moža. Prav, ali v težkih časih nastopa, ko je vzrujena cela država, ko si ne zaupajo niti veljavni možje drug drugemu, dasi so vsi prepričani, da potrebuje Srbija nujno drugih boljših časov, ter so presenečenja na dnevnem redu.

Peter Karagjorgjevič je pač imel priliko v tujini opazovati, kako se ne sme vladati, saj je imel za vzgled prav svojo ljubljeno ali toliko tepeno Srbijo.... Nò, v kratkem stopi na prestol svojih dedov. Dan, ko to stori, naj bo mejnik stare dobe, iz katere naj proklje nova, srečnejša, podobna oni, v kateri poznamo srbski narod kot hraber in čvrst rod, ponos Slovanov.

S Petrom Karagjorgjevičem naj se začne nadaljevati ona slavna zgodovina srbskega naroda, katera se živi v ljudski tradiciji, narod srbski naj bo modern narod ter naj nastopi tisto misijo, katera mu tiče na Balkanu. Svoboda je zapisal novi kralj Peter I. Karagjorgjevič v svoje geslo, in na temelju svobode hoče preosnovati svojo domovino. Brez dvoma dobi na tem polju patrijotičnih Srbov, ki mu bodo radi pomagali vršiti sicer ne-lahko nalogo, da se popravi napake celih desetletij ter ustanovijo trdna tla za pravi napredek naroda in države.

S klicem po svobodi — in te prav potrebuje Srbija — prihaja novi kralj v svojo domovino; zato je gotovo, da dobi ta klic tudi zadovoljiv odmev, kakor mora tudi vsak gorec in zaveden Slovan pozdravljati z veseljem kralja, ki prihaja med brate Srbe kot pravi Srb, ki hoče dati svojemu narodu zopet — svobodo, da napoči nova doba, v kateri se proslavi srbski narod ter se povspne nazaj na ono mesto, katero ima v zgodovini in katero mu tiče tudi v prihodnosti.

DOPISI.

Iz Rodika.* — Na dopis v „Gorici“ koncem meseca maja odgovarjamo sledeče: Dopisniku „Gorice“ izrekamo v imenu obč. starešinstva za njegovo ostudno laž in obrekovanje svoje ponižovanje. Naš g. župan ima lastnosti in zmožnosti, kakršne so županu potrebne, med tem ko je dopisnik „Gorice“, ki se kaže, da stoji na katoliško verski podlagi, prahnjen hinavec. Ali mi nečemo biti tako priprosti, da bi trosili med svet njegova umazana dejanja. Da imamo župana, ki je kaj po svetu postenim potom poskušal, si štejemo celo v čast, kajti skušnja človeka uči, in tega smo tudi prepričani, da po njem ni vdobila občina nikjer slabega glasu.

Sedaj pustimo nekoliko dopisnikove barbarije, in stopimo za nekaj odstavkov naprej. Laž je, da bi bil g. župan obljubil cerkev zidati, sedaj ko se je morala občina še za popravo župnišča 3000 kron zadolžiti, od katerih še enega vinarja ni povrnila, in more od njih obresti plačevati.

* Nekoliko zakasnelo. Ur.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica. Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnštvu.

„PRIMOREC“

Izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1 60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici „a Jellersitz v Ninski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra

G. župan je govoril prav nasprotno, namreč: Lepo bi bilo, ako bi se novo cerkev sezidalo, ali ker so bili stroški za zidanje nove cerkve na 72.000 kron preračunjeni, in občina nima denarja na razpolago, bi bilo zelo nespametno, da bi se pogreznila občina radi zidanja cerkve v take dolgove in od istih obresti plačevala, valed česar bi morala marsikatera družina za lakoto medleti.

Sedanja cerkev služi že 257 let, potrpijo z zidanjem nove cerkve še 15 do 20 let, do takrat lahko toliko gozda prodamo, da si novo cerkev sezidamo, ne da bi kateri kaj skode počutil. Ta predlog so mu vsi pametni občinarji potrdili. O zidanju nove cerkve so govorili le po g. župniku nasvetovani možje, pa menda ne iz ljubezni do Boga, temveč iz ozirov do gosp. župnika, ker so deloma njemu, deloma cerkvi, ne morda veliko pa vendar toliko dolžni, da ne morejo plačati.

Da cenjenih čitateljev preveč ne dolgočasimo, se tudi modrosti našega dopisnika izognemo, ter si to prihranimo za drugič, naj omenimo le njegovo opazko glede davka na župnikovo kravo.

Ni res, da bi bil g. župan svetloval ali koga navduševal, naj se g. župniku naloži gori omenjeni davek.

V lukajski občini je starodavna navada, da se pred želvijo bera sv. maša za srečno žetev cele občine. To so vsi dosedanja č. gg. župniki opravljali, a nikdo izmed njih ni za to od občine tirjal plačila. Naš č. g. župnik pa si je pustil pretečeni dve leti omenjeno sv. mašo od občine plačati. Ta nova iznajdba je prišla v starešinstveni seji v razgovor; govorilo se je, pa nič slabega, le toliko, da vsaki je svojega vreden. Obč. starešinstvo je na podlagi tega sklenilo in županu naložilo, da potirja od č. g. župnika trileten davek od krave, znesek 12 kron. Toliko v znanje lažnjivemu dopisniku „Gorice“.

Glede odprave ovac je vsakemu, tudi dopisniku in njegovim pomočnikom, dobro znano, da g. župan ni nikoli nikoga radi ovac zavaljal, tudi posestnikom teh živalic radi paše ni branil. Posestniki so pa, ne da bi jih kedo na to priganjal, ovce odprodali, in v celi občini je še 8 posestnikov, ki so

— 88 —

Križarji.

Zgodovinski roman v štirih delih.

Poljski pisal H. Sienkiewicz. — Posl. Podravske.

(Dalje.)

Skočila sta drug proti drugemu in duhovnik Kaleb je znova obsopal Glavača z vprašanji, na katera je ta odgovarjal s težavo, ker dlje časa ni mogel prav priti k sebi. Duhovnik si je mislil, da je to zakrivil velik napor. Ko pa mu je Čeh potrdil novico, da je Danuška najdena in rešena in njen rabelj pripeljan v Spihov, pa se je zgrudil na kolena ter je prisrčno zahvalil Boga za to. Med tem se je tudi umirila kri v Glavačevih žilah in dokaj mirnejše je pripovedoval duhovniku, kako so našli in rešili Danuško.

»Bog je ni rešil radi tega,« je rekel duhovnik, ko je vse slišal, »da bi pustil njen um in njeno dušo v temi in pod oblastjo nečistih duhov! Ko Jurand položi na njo svoje svete roke, pa jej jedna njegova molitev vrne zdravje in razum.«

»Vitez Jurand?« vpraša Čeh začuden. »Ali ima on tako moč? Ali je postal svetnik že v življenju?«

»Pred Bogom je on svetnik že v življenju, in kadar umre, bodo imeli ljudje v nebesih jednega patrona več — mučenika.«

»Rekli ste, velečastiti oče, da položi roke na glavo svoji hčerki. Ali mu je že zrastle desnica? Vem, da ste enkrat Jezusa prosili za to.«

»Rekel sem »roke«, kakor se to navadno pravi,« odvrne duhovnik, »toda pri božji milosti tudi jedna zadoščuje.«

»Gotovo!« pritrdi Glavač.

Toda v njegovem glasu je tičalo nekoliko razočaranja, ker si je mislil, da bo videl vidljiv čudež. Prihod Jagjenke jima pretrga daljši razgovor.

»Naznanila sem mu previdno to novico,« je dejala, »da ga naglo veselje ne bi zamorilo, toda on se je zgrudil na kolena pred križem, kjer še sedaj moli.«

»On po cele noči tako kleči in nocoj gotovo do jutra ne vstane,« odvrne duhovnik Kaleb.

In tako je tudi bilo. Pogledali so nekočkrat v njegovo sobo, toda vedno so ga dobili v enakem položaju, vendar ne v snu, marveč v uneti molitvi.

Še le drugo jutro, ko je Jagjenka zopet prišla k njemu, je dal z roko znamenje, da hoče videti Glavača in sužnja. Takoj mu pripeljejo iz podzemeljske ječe Siegfrieda z rokami navskriž zvezanimi in vsi skupaj, s Tolimom na čelu, odidejo k starcu.

V prvem trenutku ga Čeh ni mogel dobro videti, kajti okna, prevlečena z živalskimi mehurji, so puščala le malo svetlobe, vrhu tega je bil tudi ta dan jako temen radi oblakov, ki so pokrivali nebo ter žugali z grozno nevihto. Vendar ko so se bistro njegove oči privadile mraku, ga je komaj spoznal, tako močno je oslabil in shujšal.

Orjaški mož se je spremenil v pravcati kostenjak. Lice mu je bilo tako blede, da se ni dalo razločiti od belih las in brk, in ko se je naslonil na naslonjač svo-

jega stola ter zaprl oči, se je zdel Glavaču podoben mrliču.

Poleg stola je stala miza in na njej križ, vrč z vodo ter hlebec kruha, v katerega je bil zataknjen kratek meč, imenovan »mizerikordija«, katerega so vitezi rabili za ubijanje ranjencev. Jurand že davno ni več užival druge hrane, nego kruh in vodo. Za obleko mu je služila le presna hodnikova srajca, prepasana s preprostim pasom, katero je nosil na golem živohu. Tako je živel po svoji vrnitvi iz sčitenškega jetništva bogati in nekoč tako strašni vitez iz Spihova.

Zaslišavši prišlece, je odrinil od sebe svojo ukroteno volkuljo, ki ga je grela v boste noge, ter se sklonil vznak. V tem hipu se je zdel Čehu kot nekak pravcat mrlič. Nastal je trenutek pričakovanja; vsi so si mislili, da dá znamenje, naj nekdo začne govoriti, toda on je sedel nepremično, blede in miren, z nekoliko odprtimi usti, kakor bi bil res že pogreznjen v večno spanje smrti.

»Tudi Glavač je tukaj,« spregovori končno Jagjenka s sladkim glasom. »Ali ga hočete poslušati?«

On pokima z glavo v znamenje, da hoče, in Čeh jame že tretjič pripovedovati. Kratko mu opiše obe bitki, ki so jih imeli z Nemci pred Gotteswerderjem; opiše mu borbo z Arnoldom von Baden ter Danušino rešitev. Ker pa ni hotel še bolj razžalostiti in vznemiriti starega mučenika, mu zataji, da se je v dolgem trpljenju in kruti sužnosti Danuški zmešala pamet.

Ker je pa sovražil Križarje ter si močno želel, da bi bil Siegfried strogo kaznovan, ni hotel nalašč

ovce se ohranili. Z ozirom na to, da so se Rodiški občinski pašniki vsled pogodbenja zelo skrtili, in je goveja živina skoro se enkrat toliko narasla, je nad 70 posestnikov proti 8 želelo in zahtevalo, da se pašniki se za ostale ovce omejijo, ne da bi goveja živina radi ovac na paši pomanjkanje trpela, ter da se se ta malenkost ovac radi vednih preprirov med posestniki za prihodnjo jesen odpravi. To je obč. starestinstvo na željo velike večine občanarjev sklenilo in županstvo razglasilo. Torej, g. dopisnik, čemu raztezate z lažjo svoja usta?

Res je škoda, da se koristne in krotke ovčice odpravijo, veliko bolj škoda je pa, da nam kostruni in kozli ostanejo, ki nam vsako mladiko miru odjedo in rastline s svojimi strupenimi gobci kuzijo. Naš klerikalni učejak je imenoval v dopisu „Gorice“ tudi svoj tabor. Klerikalni tabor se je sezidal o priliki poprave župništa s pomočjo dopisnika. V vrtu klerikalnega tabora pa cvetejo zelo „lepe“ cvetice, katerih sopek si je naš č. g. župnik natrgal. Radi okuženega duha so prišle klerikalne cvetice c. kr. sodišču v preiskavo, vsled česar se je moral g. župnik zagovarjati. Za tako lepo čast se ima g. župnik le nasemu dopisniku zahvaliti, ker brez njega bi ne bilo klerikalnega tabora, niti prepovedanih cvetic, brez tega tabora bi se celo g. župnik v „Soci“ ne mogel kopati.

K sklepu našega današnjega dopisa svetujemo katol. uredništvu „Gorice“, ako želi lažnjive in pohujljive dopise tiskati, da ne žali toliko Boga in poštenih ljudi, niti skruni časnikarskega poklica, naj proglasi svoj list za organ lažnjivih kljukcev. Kajti Kristus ni rekel: Pojdite po svetu, obrekujte ter razsijajte med narodi sovraštvo in greh, ampak rekel je: Pojdite — in učite vse narode! in učil je tudi: Ljubite se med seboj!

Is Kojškega. (Dopisniku v „Primorskem Listu“ 4. junija 1903.) — Dopisnik hvalisa gosp. župana, da bi človek mislil, kdo ve, kaj da je; tako ga do nebes povzdigava. Res pa je, da je pri občinskih volitvah naše obširne županije županova stranka kaj viharno delala. Dopisnik pravi, da g. župan ni nobenega volilca za volitev starestin odklonil. Res pa je, da jih je odklonil, in ni dovolil voliti rečem okoli 60 pravico imajočim samo iz Kojškega; kje so pa druge občine? — Potrjujemo tudi, da pri koncu volitve je imelo še veliko volilcev voliti in tudi taki, kateri niso imeli nobenega vabila, dopisun pa trdi, da je g. župan vsa vabila razposlal in vrčil (svoji stranki ne pa naši); mi lahko dokazemo in s čisto vestjo rečemo, da kar dopisnik svojim čitateljem v „Primorskem Listu“ in „Gorici“ zlebedra, da je popolnoma laž. Glede tega moremo mi po pravici reči, da je županova stranka delala hinavsko in sleparsko, čokaže se, ako treba tudi s pričami, da so pajdasi in mešetarji županove stranke pri volitvi tretjega razreda po dvakrat, trikrat, štirikrat in mogoče tudi

večkrat volili, pravico so pa imeli morda — samo enkrat ali pa nobenkrat!

Evo Vam dokaz: Dne 15. maja sta sla Peter Komavli in Luka Pušpan, oba iz Kojškega, v krčmo Jožefa pl. Reja na kozartek vina ter tam sedela, kar prihrumi neki županov mešetar Blažič Miha k njima poslušat pogovore. Kar Peter Komavli vstane ter z roko v šali na L. Pušpana pokaže ter mu reče: Glej, tukaj našega podžupana (koji je v tretjem razredu izvoljen za starestino županove stranke, volil je za gorenjo stranko.) Na to reče v šali tudi Pušpan zravenstoječemu županovemu mešetarju Blažiču vulgo Čelenko: Glej, tukaj Petra Komavli, kateri me je trikrat volil; na to stopi Čelenko med Pušpanom in Petrom, jima dene roke na rame ter jima reče (toda ne v šali): Tudi jaz sem trikrat, ta mož, kateri zraven vaju sedi, je pa štirikrat mesto enkrat volil. Je-li to pravično in pošteno? Drugič napada dopisnik našo pošteno stranko, da bi ona na raznih stanovanjih v Kojškem nesamno onesnažila zidove. Res je, da so le od naše stranke hiše onesnažene in to le od ljudij županove stranke. Dokaz je tudi, da se je blato napravljalo v brenci v noči od 13. do 14. maja v krčmi V. V., t. j. dolenje ali županove stranke. Čudno se pa nam zdi, da moramo ravno mi biti nedolžno napadeni od nesramnega dopisuna, koji hoče nas pred svetom osramotiti. To onesnaženje se je koj slavni c. kr. žandarmeriji naznanilo, zdaj pa ne vemo, ali je ona to stvar preiskovala ali ne. Ubogi mi, kje so naši občinski stražniki, zakaj jih imamo? Ubogi davkoplačevalec plačuj ali nič ne živas. — Nesramnež pravi, da na dan volitve prvega razreda se je posebno naša stranka razpašala nad g. duhovnikom z raznovrstnimi sramotenji na javni cesti tako, da je bilo treba gospode spremljati — s policajem. To je gola laž, ker naša gorenja stranka ni tako divja, da bi kakšen oslovski ali kozji pajdaš javno nas s svojim grdim in lažnjivim obrekovanjem grajal. Ubogo revšce blati nas tudi s tem, da smo volilce na dne volitve opijanili in z denarjem jih plačevali, to je gola laž. Kaj pa z Vasimi volilci. Kaj ne, pri pl. Pepetu po domače pri Žvabu, tam se ni nič jedlo in pilo? Kaj? Polna je torba Vasega nesramnega obrekovanja. Če naj Vaša stranka javno v dopisu od dne 24. maja v Kozani napada, da smo mi za volilce v dveh krčmah v Kozani potrosili samo na pijaci in jedi 2000 K; lepa svota, kaj ne, ali mogoče te boli, da nismo te lepe kronce v žepu tvojega pajdaškega Pepeta pustili? Ali mi zato nič ne porajlamo, kjer vemo, da je tudi to izmisljena kvanta.

Če nam slavno uredništvo „Soci“ dovolji kaj več o stroških radi te volitve, koje nam je napravil sloveči fikfakovski župan, Vam v prihodnjic kaj več sporočimo. Kaj ne, sior podeštat, kako je bilo lepo, ko ste našega gospoda mesarja in krčmarja iz Kojškega pregovarjal, da naj bode na Vaši strani,

da Vi njega postavite kot kandidata v tretjem razredu. Ali on je ostal mož-beseda trden kot skala na naši strani. Ko ste pa Vi, sior podeštat, videli, da je gosp. mesar in krčmar neomahljiv pri sedanjih volitvah, ste ga popolnoma od volitev odvrgli, na kar ste ga z opazko morali sprejeti. V prejšnji dobi volitve je bil vpisan kakor samo mesar in je imel pravico voliti, sedaj pa z dvema patentoma ni smel voliti.

Čudne so pravice in resnice dopisuna za g. župana, sedaj pa čitatelji presodite Vi resnico in laž o tej volitvi.

Is Vel. Žabollj, 14. junija 1903. — Minulo je komaj par let, kar se je ustanovilo pri nas vinarsko in sad. društvo, za kar gre priznanje med drugimi tudi našemu gospodu učitelju, kateri je delal za to važno, neprecenljivo, nam kmetom prekorno društvo.

Društvo si je vkupilo okoli enega orala zemljišta in tam napravilo vzgleden krasen vinograd.

Ko se je to društvo ustanovilo, so nekateri naši nasprotniki stikali glave, češ, to društvo bode brez vsakega pomena. Ali sedaj, ko vidijo, kako uspešno napreduje, nosijo povešene glave. Društvo je v tek. letu vdo-bilo mnogo cepljenih drevesc, okoli 40 tisoč bilf in reznic, za društven vinograd pa cepljene trte boljše vrste, za kar se slavnemu namestništvu najiskrenejše zahvaljujemo. Kar je napredka, vse bode v oči naše nasprotnike, in zaletavajo se tudi v g. učitelja ter mu v vsaki priliki mečejo polena pod noge. Težko gledajo, ko vidijo, da ima večino občanov na svoji strani in ga občani tudi spoštujemo; zato jim hoče kar žolč od jeze počiti.

Malo je teh, ki držijo nunca za frak, ali „presneto zleht pej so“, je rekla neka stara ženica. In res je tako. Oni se napihu-jejo, kakor žaba, ki je hotela biti enaka volu. Ako pomislimo, da je nad dve tretjini ljudstva pri nas za učitelja, moramo reči, da je obžalovanja vredno, da okrajni šolski svet posluša budalosti nasprotne strani. Predsednika krajnega šol. sveta bi pri nas skoraj ne bilo treba, ker on dela z nunčovo glavo, oziroma nunc mu napravi vse, kar je v to stroko potrebnega. Izrazil se je sam, da saj on bi bil za gospoda učitelja, ali ker je dal častno besedo nuncu, ne more se več umakniti. Taki so možje, kaj ne? Naš učitelj dela za nas kot pred. pri društvu, in ako prašate slednjega očeta, kateri pošilja svoje otroke v solo, Vam pove, da se niso otroci še nikoli tako pridno učili, kakor pod sedanjim učiteljem. Prašal bi pa tiste, ki po vasi kričijo in v svet laži trosijo, zakaj naj bi sel učitelj iz naše občine? Saj on nam je napravil v občini mnogo koristi, in nam je prijazen v vsaki stvari. Preč naj gre tisti, ki ne drži za občino in to ste ravno vi drugi, in nekdo z vami, kateri bode instaliran na 32. prihodnjega, pa punktum.

Brje, 17. junija 1903. — Tukajsnje „Bralno in pevsko društvo“ je eno izmed starejših in znanih društev na Vipavskem.

Njegovo vedeletno plodonosno delovanje, ki je bilo sad vzornega in pridnega odbora, mu je pridobilo med sorodnimi društvi v dolini obilo naklonjenosti in spoštovanja. Znano pa je menda tudi ven iz doline po onih impozantnih veselicah, katere je priredilo v Kavsolvah. Take veselice so bile za ona leta kaj posebnega in so vzbujale daleč na okrog pozornost in priznanje. — In to društvo se ni imelo svoje društvene zastave. Sedaj pa je sklenil odbor v svoji zadnji seji dne 23. maja t. l. na obče zahtevanje, da se naroči društvena zastava. Zastavo izdeluje „žensky vyborni spolek česky v Praze“, in bo stala več stotakov. Razvitje se bode vršilo približno koncem julija t. l. Ob tej priliki priredi društvo tudi veliko veselico, da bo slavlje sijajnejše.

Med domačini se kaže veliko zanimanje za to slavnost. Videti je, da hočejo za oni velepomemben dan vse stare razprtje potih-niti ter da se hoče z združenimi močmi pripravljati na delo. Govori se o tej veselici tudi že po vseh sosednih občinah v vipavski dolini. Vse kaže, da hoče biti ta dan velikanski praznik, kakršnih je le malo.

Ako bi se imenovali velerodnega gos-poda, ki bo kumoval zastavi, mislim, da bi bilo to najmočnejša vzpodbuda za mnogobrojno udeležbo omenjene slavnosti.

Domači mladini se spodobi, da zastavi vse svoje moči v prireditvi tim veličastnejše veselice. Saj mladini zapušta društvo dragocen prapor, ki naj jo združuje v znamenju napredka. Ta prapor bo pričal v poznejših časih našim zanamcem o delovanju sedanjega društva in bo budil in dramil naše potomce k narodnemu delu in jih oživljal za boljšo bodočnost.

Domače in razne novice.

Osebnostna vest. — Predsedništvo finančnega ravnateljstva v Trstu je imenovalo višjega respicijenta finančne straže Petra Vidulicha carinskim prijemnikom v XI. plačilnem razredu.

Davčni izpit, potreben za uradniško mesto, je naredil z najboljšim vspehom g. Dragotin Cigoj iz Gorice.

Porotne obravnave pričnejo v Gorici prihodnji teden. Prva obravnava 23. t. m. se bo vršila proti Alojziju Bellettiju, katerega so bili prijeli v Kobaridu, ko je razdaljal ponarejene bankovce. Predsedoval bo obravnavi dvorni svetnik vit. Defacis. Obravnava proti Leopoldu Černigoju in drugom radi umora bo 24. t. m. Predsedoval bo svetnik Zörre. Dalje so še določene obravnave proti gluhomememu Josipu Berlotu radi tatvine, proti Antoniji Rutar radi detomora in proti Al. Fantuzziju radi zaljenja časti dr. Graz. Luzzatto v listu „Nuova Idea“.

(Dalje v prilogi.)

zatajiti, da so jo našli povsem zapuščeno, bolno in slabo, ter se je videlo, da so prav rabeljski ravnali z njo in da bi bila gotovo poginila ter ovenela, kakor ovne poteptana cvetka, ako bi bila še dlje ostala v njih groznih rokah. To mračno pripovedovanje je spremljal oddaljen grom, napovedujoč skorajšno nevihto. Temni oblaki so se čimdalje huje kopičili nad Spihovem.

Jurand je poslušal Čeha povsem nepremično, tako, da se je vsem navzočim zdelo, da spi. Vsekako pa je on vse to dobro slišal in razumel, ker sta se mu v njegovih praznih očesnih jamicah takoj prikazali dve solzi in mu strkljali po licu, ko je Glavač jel govoriti o Danuškinem trpljenju. Od vseh pozemeljskih občut-kev ostal mu je še samo jeden: ljubezen do svojega otroka.

Med tem so se jele njegove zasanele ustnice gibati v molitvi. Zunaj je začelo zopet grmeti in blisk je pogostoma osvetljeval okna. Jurand je molil dolgo in znovič so mu kapale solze na belo brado. Ko je skončal, je nastalo dolgo molčanje, katero je bilo kmalu nevšečno vsem navzočim, ker niso vedeli, kaj jim je storiti.

Konečno reče Tolim, česna roka Jurandova, nje-gov tovariš v vseh bitkah, ter poglobitai stražnik Spihova:

»Pred vami, gospod, stoji ta peklenšček, ta križarski volkodlak, ki je mučil vas in vaše dete; dajte mi znamenje, kaj naj storim z njim in kako naj ga kaznujem?«

Na te besede se Jurandovo lice nakrat spremeni in on dá znamenje, naj mu pripeljejo sužnja.

Kakor bi trenil, pograbitva dva služabnika starega Siegfrieda za rame ter ga pripeljeta pred starca. Ta pa stegne roko ter otipa najpoprej Siegfriedov obraz,

kakor bi se hotel spomniti, ali utisniti si v spomin črte njegovega obličja, potem jo spusti na Križarjeve prsi, otipa navskriž zvezane roke, dotakne se vrvi, zapre znovič oči ter sklone nazaj glavo.

Vsi so si mislili, da premišluje. Toda to ni trajalo dolgo; čez kratek čas seže z roko v smeri proti oni strani, kjer je ležal na mizi hlebec kruha z zlo-kobno »mizerikordijo«.

Jagjenka, Čeh, stari Tolim in vsi navzoči so pridrževali sapo v prsih. Kazen je bila stoterokrat zaslužena in maščevanje opravičeno, vsekako pa je v vseh zadrževalo srce pri pomisleku, da hoče ta na pol živi stavec z nožem zaklati zvezanega starca.

Toda on vzame nož v roko ter mu otipa s prstom ostrino, da je vedel, česa se dotika ter prične rezati vrv na Križarjevih rokah.

Vsi so se temu močno začudili, ker jim je bilo jasno, kaj hoče... in niso hoteli verjeti svojim očem. Kaj takega sploh niso pričakovali. Glavač je začel prvi godrnjati, za njem Tolim in potem družina. Samo duhovnik Kaleb je vprašal z glasom, ki se je hotel vsaki hip spremeniti v jok.

»Brat Jurand, kaj hočeš? Ali hočeš dati jetniku prostost?«

»Dà!« pokima Jurand z glavo.

»Ali hočeš, da odide brez maščevanja in kazni?«

»Dà!«

Jezno mrmranje se še bolj poveča, toda duhovnik Kaleb, ne hoté, da bi se oskrnil ta nezaslišan čin milosrdja, se obrne k nezadovoljnejšem ter zakliče:

»Kdo sme nasprotovati svetniku? Na kolena!«

Na to poklekne sam ter jame moliti:

»Oče naš, ki si v nebesih. Posvečeno bodi tvoje ime. Pridi k nam tvoje kraljestvo...«

In izmoli očenaš do konca. Pri besedah: »In od-

pusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom,« se obrne nehoté k Jurandu, kateremu se je lesketalo lice v neki zares nadzemeljski svetlobi.

Ta pogled, združen z besedami molitve, napolni s potrtostjo srca vseh navzočih, in stari Tolim, čegar duša je v neprestalih bojih otrpela, se je prekrizal, objel Jurandova kolena in dejal:

»Gospod, ako se ima izpolniti vaša volja, treba je odpeljati jetnika do meje?«

»Dà!« pokima Jurand z glavo.

In blisk je osvetljeval okna čimdalje pogosteje — nevihta se je čimdalje bolj bližala.

IV.

Dva jezdeca sta pri vetru in dežu jezdila k spi-hovski meji: Siegfried in Tolim.

Tolim je spremljal Nemca vsled bojazni, da ga ne bi ubili domačini ali spihovska družina, ki je gojila do njega grozno sovraštvo ter se hotela nad njim maščevati. Siegfried je jezdil brez orožja, vendar pa ni bil zvezan. Nevihta, ki jo je podil veter, je raz-grajala tikoma nad njima. Konj sta se časih, kadar je močnejše zagrnelo, povspela na zadnje noge. Ona pa sta jezdila molče po globokem jarku. Ponekje je bila pot tako ozka, da sta se dotikala drug drugega s stremenom ob streme. Stari Tolim, ki je bil že od svojih mladih nog privajen čuvati jetnike, je vsaki hip pogledal Siegfrieda s čuječim očesom, kakor bi mu bilo dokaj za to, da mu iznenadoma ne uide, ker se mu je zdelo, da se Križarjeve oči lesketajo v mraku kakor oči hudega duha ali vampirja. Mikalo ga je že, ga prekrizati, toda pri misli, da bi pod znamenjem svetega križa utognil zatuliti z nečloveškim glasom, se spremenil v odurno počast ter jel škripati z zobmi, se ga je polastil še večji strah. Stari bojevnik, ki se je znal sam boriti s celo tolpo Nemcev, kakor tudi s posamezniki, v dvoboju, se je vendar močno bal nečistih močij ter ni hotel imeti z njimi opravka.

Konkurenca goriskim pekem. — Primorski List od četrta je objavil dopis iz Gorice proti veliki mehaniki pekariji, ki je ustanovljena v Gorici. — Isti spis je bil poslan tudi nam, ali ga nismo priobčili, ker smo mnenja, da je ta dopis le silna reklama za novo mehanisko pekarijo.

Vsi razlogi, katere navajajo v omenjenem dopisu proti potrebi te pekarije, kupujoče občinstvo brigajo malo ali nič. Bodi pekarij v Gorici še toliko, vendar nobena oblast ne more zabraniti še jedne nove, in to toliko manj, ako se napravlja po najmodernišli kušnjah in zahtevah. Obrtna oblast poreče: to je napredek za Gorico, in najbrže jej rada pritrdi tudi zdravstvena oblast.

Namesto besed je bolje, da se začne računati z dejstvom, da se je ustanovila v Gorici velika mehaniska pekarija po modernih zahtevah ter: postaviti se v bran z enakim orožjem. Zaman je govorjenje o trdki Dörfles & Co., ker je vsem znano, da je to samo domača lupina, kakor v pre mnogih drugih mestih, pod katero se skriva belgijsko-dunajska velekapitalistična družba. Vsa ta naprava je moderna, in reči treba, da samo z besedami se nihče ne ubrani nevarnosti, ki mu preti. Kruh je najnavadnejša hrana, in ko gre za ljubi želodec, ki drži po koncu celega človeka, se navadno ne vpraša, ali je izdelek domač ali tuj, marveč: kateri je boljši, kateri se mi bolj prilaga, kateri... „mi gre bolj k srcu“. In tu je nevarnost velikanska, da prodré nova mehaniska pekarija na celi črti. Zakaj? O tem nočemo razpravljati!

Nó, podjetje bo imelo v kljub temu težavno stališče in ni gotovo, ali prodré, kajti stroški bodo velikanski in boj proti sedanjim pekem, ki imajo vsak svoj krog odjemalcev, tudi ne bo lahek. — Toda prav lahek bi imeli konkurenčni boj domači peki proti novemu tekmeču, ako bi se ne oglašili le z besedami, marveč raje z — dejanji! Zakaj bi goriski peki ne postavili skupne mehaniske pekarije po najnovejših zahtevah? Ali ako tega ni mogoče (— in zakaj bi ne bilo? —), naj razni domači peki uvedejo takoj reforme, vsa ona pravila tudi z ozirom na zunanost, ličnost, prikupljivost za... gledalca, — in potem bo zaman ves trud tuje družbe, da bi trpeli kaj škode domači peki. Ako pa ostane samo pri besedah, samo pri par člankih ali d'pisih v par časopisih, tedaj bo vse zaman! Kdor v tem pogledu daje prazne upe, ki se sicer lepo čujejo, ta je slab prijatelj domačih pekov. Treba jim natočiti čistega vina, kakor smo vsaj deloma storili mi!

Pa glejmo se neko čudo! — Vsi pekovski pomočniki, za katerih eksistenco se tudi boji dopis v „P. L.“, so v organizaciji socijalne demokracije. Načela jim govoré proti nadomestitvi človeka z nemimi stroji, in glejte: socijalisti tvorijo glavno oporo tej novi mehaniki pekariji! Tu se bodo služili de-

lavci v Straticah, v Podgori in Mirnu, torej tam, kjer so že „organizovani“. Oni se torej nič ne brigajo za to, da bo bojda nakrat toliko in toliko „sodrugov“ brez dela in za služka. — Nu, ali se bo bolj brigala za nje ta toli zvržena buržoazija?

V taki luči se nam kaže to vprašanje. Želeti je, da se začne o njem trezno razmišljati, in da to razmišljanje privede naše domače peke do tega, da onemogočijo vsako konkurenco.

Komisija za obrtni davek. — Finančno ravnateljstvo naznanja imena rednih članov in namestnikov, ki izstopajo letos iz komisije za obrtni davek, ter razpisuje nove volitve. Med drugimi so v III. razredu, goriski pol. okraj: Jakil Andrej v Rupi in namestnik Lokar Ant. iz Ajdovščine; pol. okraj sezanski: Caharija Jos., Nabrežina, Obersnel Andrej, Divača, namestnik; pol. okr. tolminski: Čulk Franc, Cerkno, Mlekus Ad. Ant., Bovec, namestnik. V IV. razredu: goriski politični okraj: Budin Ivan iz Dornberga; sezanski: Gruden Tomaž, Radović Anton (nam.), oba na Nabrežini; tolminski: Gregorič Jos. v Bolcu in Ravnikar Al. v Cerknem, Huber Dom. v Bovecu in Kobal Andrej v Cerknem, namestnika. Za trgovsko in obrtno zbornico izstopita letos Venuti Jos. v Gorici in Aquaroli Ant. v Zagreju.

Volitve v komisijo se bodo vršile meseca julija in avgusta letos.

Hidravlični urad v Gradišču. — Ministerstvo za notranje posle se je odločilo ustanoviti v Gradišču ob Soči hidravlični urad v svrhu regulacije dolenjega toka Soče in hudournika Torre. Furlani dobijo sedaj svoj hidravlični urad, za gorati del dežele pa čakamo, in bržčas ne pričakamo nič!

Tretji vlak na Vipavski železnici. — Kakor se čuje, se utegne končno vendar uvesti se tretji vlak na Vipavski železnici, in sicer za poskušnjo za čas od srede julija do srede septembra; vozil bo okoli poludne.

Iz Št. Andreža nam poročajo k naši notici o izvolitvi župana, da se je vršila volitev v navzočnosti prebлагородnega gosp. grofa Attemsa, c. kr. dvornega svetnika. Županom je bil zopet izvoljen gosp. Andrej Lutman, podžupani tudi prejšnji in sicer: Franc Paskulin, Peter Lutman in Jož. Hoban. Po izvolitvi in formalni zaprisegi g. župana in gg. podžupanov je g. dvorni svetnik v lepi slovenščini izrazil svojo zadovoljnost, da si je starasinstvo zopet postavilo na čelo moza, ki je v minuli dobi najbolje vodil županske posle, ter je prepričan, da tudi v prihodnje mu poverjeni posel bode vodil z vso unemo v korist domači občini in državi.

Besede g. dvornega svetnika so popolnoma resnične, kajti v eni županski dobi se je Št. Andrež precej spremenil na notranje in zunanje. Gosp. župan ima pa še več koristnih projektov, ki se prej ali slej gotovo

izvrše. Med drugimi je omeniti občinski dom, ki se v kratkem prične graditi. Ako bode med ljudstvom in starasinstvom vladala taka sloga, kakor se je pokazala o izvolitvi starasinstva in županstva, potem ni dvombe, da se občina povzdigne na bolj stopinjo blagostanja.

Štrajk šivilj. — Kakor čujemo, so pripravljene šivilje - gospodinjice znižati delavkam delavni čas za 2 uri na dan pri starem plačilu. Tako bi delale po 10 ur na dan skozi celo leto.

V mestnem svetu goriskem je stavil v torek svet. Čulot ostro interpelacijo, v kateri pravi, da je heki redar v civilni obleki surovo ravnal z neko šiviljo, ko je v družbi drugih v ulici Formica gledala po neki delavnic, ali katera tam dela. Deklica mu je baje lepo odgovorila, ali redar jo je hotel celo zvezati, pri čemur jej je tudi krilo raztrgal. Deklica je končno omedlela. Raztrgano krilo pošljejo baje jednemu svojih drž. poslancev, da interpelira v drž. zboru. Zastopnik vlade dvorni svetnik Attems pa je povedal, da njemu nasproti ni vedela šivilja podati nič pozitivnega ter je protestiral proti takim podtikanjem nasproti redarjem.

Iz Kamenj nam pišejo, da župnik Kosec se je začel zopet dregati ob liberalce in časnike, ki nočejo molčati tako, kakor bi želel on s svojo bando. V svojem pridigovanju je pa res modrejši od Salomona. On pravi: „Meni smete vedno verjeti, ker jaz Vam ne lažem? — in kadar spoznate, da bom kaj lagal, takrat mi ni treba več verovati.“ Ali se to ne glasi res imenitno, salomonsko? Koliko mu verjamemo, vemo mi, ve pa tudi on, ki je naredil toliko spora med nami. Gotovo ga toliko niso prizadeli vsi župniki skup, kakor ta v malem času svojega bivanja med nami. Prepričali smo se resničnih besed moza iz Novakov, ki je dejal pred njegovim prihodom: Ako nimate razpora v občini, ga v kratkem doživite — in to se je uresničilo. Slavna ajdovska sodnija more iz svojih obravnavnih spisov pricati, da ni bilo desetletja toliko tožarenja v naši občini, kakor za časa komande Kosca, in tu je moral biti tudi Kosec — general naprej! Poslužil se je vseh različnih govoric, da bi le na katerikoli način ukontal ljudi, ki so si upali reči: „Mi se zavedamo!“ in nečemo slepo ubogati vsakega vrtočlavca in neskušnega človeka.

Opustitev jedne kaznilnice. — Čuje se, da hoče vlada opustiti jedno izmed kaznilnic v naših deželah, in sicer ali ono v Gradišču ali v Koprju. Bržčas zadene usoda slednjo, v katerem slučaju bi vlada predelala te prostore za kadetsko solo! Kaznjence iz Dalmacije so dosedaj privajali v Koper; ako se tam opusti kaznilnica, se postavi primerna kje v Dalmaciji.

Razpis mest za funkcionarje državnega pravdnštva. — Pri okrajnih sodnijah v Kanalu, Bovecu, Ajdovščini, Kobaridu in v Cerknem je razpisano po eno mesto funk-

cijonarja drž. pravdnštva, in sicer proti nagradi: v Kanalu K 100, v Bovecu 60, v Ajdovščini 180, v Kobaridu 60, v Cerknem 50.

Dobro začenja. — Te dni je prišel v Gorico neki 11-letni Viktor Madon od Madonov s krasno zlato veržico, vredno okoli 80 kron, ter je stopil v neko prodajalnico, da jo proda. Trгоvec je poslal po redarja, ker se mu je čudno zdelo, odkod bi imel deček tako veržico. Na policiji je povedal napačno ime, in se le tež čas, ko so ga trdo prijeli, je povedal, kdo je, ter da je vzel veržico svoji sestri. Potem so ga peljali v gostilno, kjer so bili ljudje iz njegove vasi, in tam je dobila sestra veržico nazaj.

V Sočo je skočil v četrtek izvošček Mih. Humar, star 53 let, stanujoč v ulici čez Novi most. Potegnili so ga iz Soče popoldne ob 1. uri, in sicer pri vrvarni, Vzroka samomoru se ne ve. Živel je s svojo družino v miru. Baje je šel prejšnji dan še k spovedi h kapucinom, Humar je trpel na hudem revmatizmu. Pred leti je skočil v Sočo tudi njegov brat.

Izpred sodnije. — Dne 15. marca t. l. sta šla Anton in Jos. Vizintin iz Fare proti Gradišču. Za njima sta se pripeljala na biciklih finančna stražnika Jos. Šupo in R. Humar. Prvi je zadel s kolesom v Antona V. ter ga podr. Padla sta oba in na nju se stražnik Humar, ki je vozil za Š. Vseled tega je nastal prepri med njimi. Stražnik Š. je na to tepel Antona V. s sabljo ter ga lahko ranil, drugi stražnik H. pa je udaril Josipa V. po glavi, mu presekla klobuk ter ga obdelal tako, da je padel na tla. Ranjen je bil težko. Radi tega je bil klican stražnik H. pred sodnike, drugi Š. bo sojen drugod. Rekel je, da je postopal tako v silobranu, ker sta ga napadla brata Vizintina s kamenjem. Priče pa so rekly, da ne. Končno je bil stražnik H. obsojen na 5 mesecev ječe.

Neki Ivan Padovan iz Kopra, 24 let star, je bil šol v Italijo, se predno je služil vojake. Ko je bil čas nabora, se ni zmenil za to. Ko se je vračal sedaj domov, so ga prijeli v Krminu ter postavili pred sodnike. Dobil je 14 dñij ostrega zapore in globe mora plačevati 10 kron ali še 24 ur sedeti.

Emil Miklus iz Oslavija je razsajal pijan v hiši svojega očeta ter hotel se pijače. Ker se le ni dal umiriti, je posredoval občinski redar, ki ga je prijel za roko. Na to pa je tega udaril po glavi ter ga ranil. Upošteva je pijanost je dobil M. le mesec dñij zapore.

Iz Dobravlj na Vipavskem. — Kakor se vidi iz dosedanjih priprav, bode dne 28. t. m. drugi narodni praznik v Vipavski dolini. Veselični odsek pod vodstvom vrlega našega g. Mrmolja in drugov si prizadeva, da bode ta dan zopetna manifestacija zavednega Vipavca. Upa se, da prileti iz cele Vipavske doline ter iz bližnje Kranjske ljudstva v prijazne naše Dobravlje, kojim bode nudil obilični program popolnega vžitka po trudapolnem vsakdanjem delu. — Sviralo bode

Zapiski mladega potnika.

Piše B. V.

(Dalje.)

Krasno je kasetiran strop prvega obhoda, polja so štiroglata in okrogla in pestrih barv. Prvi obhod deli od drugega osem masivnih slopov s krasnimi pozlačenimi arhitravi, med slopoma sta dva stebra z nakladi. Vinsko perje in grozdi tvorijo zamotane ornamente, nekoliko čudno je, kako da pridejo ti simboli v muhamedansko mošejo. S stropa visijo lestenci, kakoršni se najdejo po evropskih salonih. Kapitelji stebrov so najbrž iz poznorimske ali bizantinske dobe. Med drugim obhodom in rotundo so štirje mogočni stolpi, noseči leseno kupulo. Med dvema slopoma so trije stebri in nad njimi se vzpenjajo okrogli loki. Med svodi in slopi je širok pas pestrih mozaikov s pristno vzhodno fantastičnimi motivi. Vrh drugega pasa z umetno prebitimi okni, katera pa ne dopuščajo, da bi se vsipali v notranjščino solnčni žarki, je galerija z arkadami. Neizrečeno lepe so fajanse, s katerimi je preoblečena kupola; prevlada rdeča in zlata barva. Vsi motivi, vse črte so zaokrožene. Bujna je igra boj na kupoli. Oko se ji ne more načuditi. Ravno pod kupolo je sveta skala.

Muhamedancem je imenoval Jeruzalem najimenitejši kraj na svetu in skalo sakra najsvetejšo vseh drugih skal. Ko je jahal prorok na svojem konju Boraku proti nebu, dvignila se je skala in mu hotela slediti, ali angel Gabrijel je držal z roko skalo. Odslej se vidi odtisk njegove roke. Židi so mislili, da bode Muhamed pristopil k njihovi veri, ako bode glavno svetišče v Jeruzalemu. Muhamed se je s prva udal, a se je pozneje premislil in si izbral Meko središčem vsega kulta.

Stopnice vodijo navzdol pod skalo. Naš spremljevalec bije z nogo ob tla; spodaj je votlo. Kažejo tam tudi kraj, kjer sta molila David in Salomon. Pravijo, da se je ote-

kala po tej skali bil žrtev in da je bil nad skalo žgavni oltar Salomonovega templja. In v bližini je skrita sveta škrinja Izraelcev po mnenju Židov. Na vsak način se je nahajala ta skala že v starozidovskem svetišču. Nad našimi glavami je častljiva skala, pod našimi nogami studenec, kjer se zbirajo ob polnoči duše umrlih. Votlo zabobni pod nami, ako udarimo z nogo ob tla. Arabski pesniki pripovedujejo v svojih pesnih, da je odtod najbližje v raj. Zanimalo bi me videti Muhamedova sedla, ali nisem si zmisllil o pravem času vprašati imana, videl sem pač zeleno zastavo proroka in dva lasa njegove brade, shranjena skrbno v veliki škrinji. Potem nas je peljal iman k lepi štirvoglati plošči iz jaspisa. Ta plošča ima svojo posebno zgodbo. Muhamed sam je zabil v njo devetnajst žebčev. Bajka pravi, da bode konec turškemu gospodstvu, kadar izgine iz plošče poslednji žebelj. In evo! Izginilo jih je že mnogo, mnogo, le trije še tičijo — dan obračuna se bliža. Tako otročja je ta bajka, in vendar napolnjuje ona našo dušo z zadovoljstvom, ker nam je znano, da so Turki dogospodarili. Tužni postanemo, ako pomislimo, kake posledice je imela nadvlada teh nomadov za vso državno in socijalno življenje balkanskih Slovanov. Ako bi poslednji nikdar ne imeli prenašati strašnega turškega jarma, bi stali danes gotovo na isti kulturni stopnji, kot nekatera nemška plemena. Turški naval so bili usode polni za ves razvitek Jugoslovanov, oni so preprečili zdravi razvoj in povzročili, da gleda Nemec zaničevalno na balkanske pokrajine in jih imenuje polubarbarske. Pod polumescem ničesar ne uspeva, vse panoge narodnogospodarskega življenja morajo pešati, rodbina razpada in hira, pogubni nasledki demoralizacije se kažejo povsodi, vse gine pod despotno vlado nesposobnega trinoga, kateri se najraje potika po haremu. Turki so ostali nomadi do današnjega dne. Odklenkalo jim je, dolgo že leži narod na smrtni postelji, ali on ima mnogo izkušenih zdravnikov, ki najdejo vedno kako sredstvo, da mu podaljšajo življenje. Umirajoči

nima sina, niti hčerke, njegovi zdravniki so njegovi dediči, ti se pa bojijo, da bi prišlo do dolgotrajne zapuščinske obravnave. Kaka radost stati tu pred jaspizevo ploščo! Ni naroda, ki bi veroval, da mora poginiti, le Muhamedanci delajo izjemo, oni govorijo o svojem poginu. Kako čudna mora vendar biti narodna duša teh nomadov! Sahara mošeja je podobna velikemu šotoru, radi tega jim je prirastla na srce.

Rektor mi je namignil, naj dam imanu frank in naj se dotaknem s prstom žrebčja. Stori sem to, in iman mi je zagotovil, da sem si s tem zaslužil raj, zveličan bom gotovo. Ni ravno težko si zaslužiti rajске slasti, katere obeta Muhamed vernikom.

Pred vrati sahra-mošee je neizmerno mična arabska stavba, takozvano sodišče Davidovo, katera je, kakor mošeja, centralno zidana, ali na vse strani odprta. Zunanja ladja je desetkotna, znotranja petkotna. Antični stebri imajo najrazličnejše kapitelje, niti dva si nista podobna. Nad stebri so leseno pobarvani hlodi in nad temi loki z zelenimi fajansemi okrašeni. Tudi kupola, katera krona celo stavbo, je obložena z modrimi, na vrhu zelenimi fajansemi. David je torej tu sodil, ko je bil tempelj še nedozidan, ker njemu še ni bilo dovoljeno začeti z delom. Nikdo pa naj ne misli, da si je on sezidal ta lični paviljon, čigar slog povsem harmonizuje z orijentalnim okusom. Tak slog nikdar ne bi prijal Hebrejcem. Našemu oku godi ta ljubka stavba, spominja joča na zabavne povesti, katere pripoveduje sultanu Šeherezada v Tisoč in eni noči.

Še druga mošeja krasí haram, katera sicer ne more tekmovali s sahra mošejo po svoji lepoti in harmoničnem celotnem vtisu. El Akse nikogar ne očara v tej meri, kakor sahra mošeja. Pročelje el Akse je prav čudno. Poverili so nekemu italijanskemu mazaču, da jim nekaj slika na pročelje; storil je to, uvažujoč okus sedanjih Arabcev. Ta mošeja ima sedem ladij. Nad tremi srednjimi ladjami je strop

„Godbeno društvo“ iz Nabrezine. Torej dne 28. t. m. vsi v Dobravljah!

Braino in pevsko društvo v Dobravljah vabi na javno veselico, katero priredi v nedeljo dne 28. junija 1903 v prostorih gospoda Josipa Tonon ob 3. uri in pol popoldne s sledečim vspevom: 1. Iv. pl. Zajc: „Zrinjsko-Frankopanka“, poje možki zbor. 2. Pozdravni nagovor. 3. M. Hubad: „Je pa davi slan“ ca pala“, slov. nar. pesem, poje mešan zbor. 4. „Bucek v strahu“, burka v enem dejanju, spisal Rado Murnik. 5. M. Hubad: „Prisla je miška“, slov. nar. pesem, poje mešan zbor. 6. Greg. Rihar: „Zalosten glas zvonov“, poje možki zbor. 7. M. Hubad: „Ljub“ ca povej, povej!“, slov. nar. pesem, poje mešan zbor. 8. M. Hubad: „Skrjantek poje, zvrzoli“, slov. nar. pesem, poje mešan zbor. 9. Ples. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

C. kr. kmetijsko društvo v Gorici. — Razglas, oziroma razdelitev mrjascev in svinj Yorkširske pasmi velike rase. V svrhu da se v naši deželi razširi Yorkširsko prasičje pasmo velike rase, se bode oddalo dvojico omenjenih prasičev pod sledečimi pogoji: 1. Oddalo se bode živili le v dvoji- cah, nikakor pa posamezne samce ali samice; 2. Izročitev se bode vršila v Gorici pri c. kr. kmetijskem društvu in njega odseku v Cervinjanu; 3. Pri izročitvi se bode moralo plačati za vsako dvojico 30 kron društveni blagajnici; 4. Razdelitev se bode določila s srečkanjem med prosilci; 5. Prosilci se morajo zavezati: a) da ne pripuste živili k skoku pred 12 meseci starosti; b) da obdržé samca in samico najmanj skozi 3 leta, od dneva izročitve; c) da ne pripuste samca k skoku več kot 2 krat na dan; b) da ne tirjajo za vsak skok več kot 50 vin. plačila; 6. Istemu redilcu, kateri dokaže, da je obdržal mrjasca čez tri leta, po njega sposobnosti za skok, se povrne 15 kron, isto toliko, kolikor je predplačal za mrjasca. 7. V slučaju da mrjasec postane nerabljev za pleme, brez zadolženja redilca, se temu povrne 5 kron za vsako leto — nadaljevanje reje, in sicer od dobe, ko je postal mrjasec sposoben za pleme naprej. 8. Redilec se mora zavezati, da se bode strogo ravnal po zgoraj navedenih pogojih s tem, da podpiše to pogodbo. — Prošnje se morajo vložiti pri c. kr. kmetijskem društvu v Gorici v teku 25. junija 1903. — Odbor za živinorejo.

Odprti lekarni. — Jutri popoldne boste odprti v Gorici lekarni Cristofolletijeva in Gliubicheva.

Fotograf g. Jerkič je razstavil tik javnega vrta lepo izložbo fotografij, izdelanih po najmodernejšem načinu v tej stroki. Delo se samo hvali, zato pa tudi občinstvo rado ostaja pred izložbo ter se izreka o njej laskavo. Pomnožil je g. Jerkič tudi svojo izložbo v Gosposki ulici z vrsto jako lepo vspehlih fotografij.

Rogaški „Styria-vrelec“
zdravilna voda proti
zelodnim oteklinam in kreu, Zdravniško
„Bright“-ičnemu vnetju obistji, priporočeno!
kataru v požiralniku in jabolčniku,
zelodnemu in črevesnemu kataru,
kislej scalnej „dlathezi“,
sladkorni scalni driski,
zaprtju,
izvrstni
zdravilni vspehi! jetrnim boleznim.

raven, kakor v bazilikah, drugodi obokan. Impozantna je glavna ladja s svojimi debelimi močnimi stebri, katere kličajo krasni korintski kapiteli. Nad temi stebri se spenjajo arabski topi loki. Mošeja je vsa pobeljena. V stranskih ladjah je velika množina svetilnic, kakoršne se najdejo v Evropi po gostilniških sobah, ki pa nikakor ne sodijo v kako svetišče. Na triumfalnem svodu se je izkazal isti Italijan s strašno mazarijo, katero pa Arabci gotovo občudujejo. Lepa je »kibla«, kjer se hrani koran. Na štirih slopih, v katere so vridani dragoceni stebri s pozlačenimi kapiteli, sloni kupola s krasnimi, ali zelo otemnelimi mozaiki. Preproge, s katerimi je tlak cele mošeje pregrnjen, so divne, kakoršnih se pač malo kje vidi. V el Akši ne vlada ona polusvetloba, ki čarobno razsvetljuje sahra mošejo. Videl sem tudi tu iz drobnih steklenih koscev sestavljeno okno, katero ustvarja nepopisne svetlobne efekte.

Kdo je sezidal el Akso? Zopet se nam uriva to vprašanje, katero je tako težavno rešiti ravno v Jeruzalemu, kajti resnično je, kar pravi v Lesingovem Natanu Daja: »Die ganze Welt drängt sich hier zusammen«. Na vsak način so jo zgradili Muhamedanci na mestu prve Marijine cerkve, katero je tam stavil Justinijan. Stavba je bojda veljala sedeni letnih dohodkov Egipta. Križarji so stanovali v bližini el Akse, tam je bila tudi palača jeruzalemskih kraljev, dokler se ni ustanovil red templarjev, kateri se je imenoval po starozidovskem templju. Ko so se pa Jeruzalema zopet po- lastili Muhamedanci, posvetili so el Akso. Ved. dar je pravi cilj turških in arabskih romarjev sahra-mošaja.

Jeruzalem je imenoval Herder zibel krščanstva, ali iz istih tal je vzklija približno dva tisoč let prej židovska in šest sto let pozneje muhamedanska vera. Vse židovsko versko in kulturno življenje je bilo osredotočeno v svetem okraju.

Razgled po svetu.

Srbija. — Novi kralj Peter I. je izdal na narod proklamacijo, v kateri pravi, da je sklenil, zapričiti v Srbiji dobo miru, reda in napredka. Hoče spoštovati pravice vseh ter storiti vse, da bo ustaven kralj, zaščitnik zakonov ker bo sodeloval za blagostanje svojega naroda. Geslo njegove dinastije je bilo vedno: Za sveti križ in za našo svobodo, in s tem stopa na prestol. — Naš cesar je odgovoril na brzojavko kralja Petra o izvolitvi kraljem, da se veseli izvolitve ter ga zagotavlja svojih simpatij. Želi, da naj se mu posreči podeliti mir deželi ter povzdigniti ugled nje. Pri izvrševanju te naloge more računati na podporo od strani našega cesarja. Umore imenuje cesar grozen zločin. — Da se morajo kaznovati morilci Aleksandra in Drage, za to se je oglasila tudi Anglija, morilka hrabrih Burov, in požrešnica, ki nima nikdar zadosti, radi katere prav sedaj v Somali v Afriki tečejo potoki krvi. — Vlado rusko glasilo „Praviteljstvenij vestnik“ v Petrogradu prinaša komuniké, v katerem izjavlja kralj Peter, da mu je naloženo v dolžnost, da kaznuje morilce. — Kralj odpotuje iz Genfa v ponedeljek zvečer ob 8. uri s posebnim vlakom ter dospje v Beligrad v sredo popoldne. Častniki, ki so mu pridržani v službo, in sicer 3, so že dospeli v Genf. — Kralj je izrekel željo, naj se poslopije pri konaku, kjer se je izvršila tragedija, podere. — Dva častnika Golobović in Iković sta se ustrelila, ker nista prišla v usodni noči na mesto, dasi sta bila med zarotniki. — Kraljeva zapuščina se izroči materi Nataliji, dragocenosti in vrednosti Drage pa se izroči sestram. — Rusija je priznala že oficijelno Petra Karagjorgjeviča kraljem, ali le pod pogojem, da kaznuje morilce. — Kralj Aleksander je bil ustreljen v grlo. Baje se je zgodilo to radi tega, ker je imel pod obleko na sebi oklep, katerega bi kroglja ne prodrla.

Srbija šteje 2.550.000 prebivalcev, med njimi nad 2 milijona Srbov. Pravoslavnih je 2.280.000, katolikov 10.000, židov 5000, Državni dolg Srbije znaša 339.134.929 dinarjev. Vojska šteje v miru 22.448 vojakov, v vojni tež 350.000. Beligrad ima 70.000 prebivalcev.

Hrvatska. — Ješel se je hrvatski sabor. Takoj prva seja je bila vihar. Opozicija je vpila, ropotala in tolkla po klopih ter pozdravila bana s klicem: Na vislice z njim! Opozicija predlaga izvolitev odseka 12 členov, da sestavi adresu na kralja, da se zaustavijo kazenske razprave ter pomilostijo vsi radi izgrediv obsojeni. Sejo v sredo je moral predsednik zaključiti, ker opozicija ni pustila govoriti vladnega poslanca Kovačiča.

Miru v Hrvatski in Slavoniji ni, marveč je vojaštvo vedno na nogah, in v Zagorju, v Primorju in Slavoniji so se pojavili v zadnjih dneh zopet opasni nemiri.

V naslednji seji sabora je utemeljeval Brestyensky svoj predlog, rekoč, da zaprti demonstranti so boritelji za svoje pravice. Ne sme se izključati naroda od cesarske milosti. Sekc. nač. Klein je odgovarjal ter imenoval zaprte nesrečnike, kar je vzbudilo vihar, in ko je naznanil predsednik Erdődyjev predlog, naj se 3 opoz. poslanci izključijo za 15 sej, je bil vihar tak, da so morali sejo zaključiti. — V zborničnem poslopiju so orožniki, zunaj policaji, vojaštvo je konsignirano.

Zbornica poslancev je sprejela zakon glede nedeljskega počitka (kako, povemo prihodnjice), ter potem prešla v razpravo glede lokalnih železnic. Mladotški poslanci so predlagali nujno, naj se prekine posvetovanje nagodbenega odseka z ozirom na ministersko krizo na Ogerskem.

Državni zbor bo odgojen baje koncem tega meseca. Po nekaterih poročilih utegne biti sklican zopet v drugi polovici meseca julija, verjetneje pa je, da bodo sklicani ta čas deželni zbori, tako da ostane za državno zbornico na razpolago ves čas jeseni.

Izpred porotne sodnje v Trstu. — Guido Salvator Camerini je bil obtožen goljufije, napravljene nasproti tvrdkam Boiful v Marselju, Carlo della Vela in braća Kernalić, od katerih je dobil razno blago. Porotniki so stavljeni vprašanja deloma potrdili, deloma zanimali, na kar je bil Camerini obsojen na 18 mesecev težke ječe ter v plačilo 812 K tvrdki Boiful in 1218 K tvrdki braća Kernalić.

24 letni Rudolf Mareček, Čeh, je bil tožen zločina uboja. Obtožnica pravi, da je Mareček 6. januarja letos v Solunu med nekim koncertom udaril s stolom po glavi drugega godca, nekega Jos. Urbana, ki je vsled tega drugi dan umrl. Toženec je rekel, da ga je res udaril po glavi, ali Urban ga je poprej v enomer dražil in psoval, da je izgubil potrpljenje in razum. Imela sta med seboj neki prepir radi dveh žensk. Po obsirni obravnavi je bil Mareček obtožbe oproščen ter puščen takoj na svobodo.

21 letni Ivan Katalan iz Trsta in 32 letni Al. Tavčar iz Sežane sta bila obdolžena tatvine v Barkovljah z znesku 898 K, in sicer v gostilni Oleničevi. Dobil sta Katalan 2 leti, Tavčar pa 3 leta težke ječe.

Nedeljski počitek za trgovinske uslužbence v Budimpešti. — Trgovinski minister Lang je izdal naredbo, s katero se določa za trgovinske uslužbence celodnevni nedeljski počitek. Tem povodom mu je priredilo ovacijo kakih 1000 članov društva trgovinskih uslužbencev.

48½ leta v ječi! — Minolega meseca je zapustil kaznilnico v Kopru starec 65 let imenom Fran Bertom, rodom iz Poreča. Ta starec je več del svojega življenja preživel po ječah. Kakor 15-leten deček že je v vojni mornarici v obrambi ubil dvojico svojih tovarišev. Čim je došel iz ječe, je ubil drugi dve osebi. — Za ta zločinstva je odsedel v

temnici 48½ leta: 30 v Gradski, poslednjih 18½ let v Kopru. Ta zločinec gleda jako mrko, a je jako okreten.

Novije vesti. — Ruski listi ostajajo pri tem, da mora novi srbski kralj kaznovati morilce. Srbski oficirji pa so baje izjavili, da naj se nikar ne igra z njimi. — V hrvatskem saboru je včeraj Derentin ostro prijel bana, branil ga Kovačič. Opozicija klicala banu pereat! Sejo so morali zaključiti. — Obsedno stanje v Delnicah je preklicano. — Ban Khuen Hedervary je odpotoval na Dunaj v avdijenco k cesarju.

„Tamburica“. — Pod tem naslovom začne izdajati s 1. julijem t. l. g. Stjepušin v Sisku tamburaški zbornik, ki bo izhajal vsaki mesec enkrat ter prinašal vesti o tamburaških društvih, o narodni glasbi najnovejše partiture, ter sploh se hoče baviti z vsem, kar spada v tamburaško stroko. Stane na leto K 8, pol leta K 4-50, ¼ leta K 2-50, posamezni zvezki po K 1.

Svila za neveste od 60 kr. do glid. 11-35 v vseh barvah. Franko in carine prosto na dom. Bogata uzorna zbirka z obratno pošto. **Tovarna svila Henneberg v Carluhu.** (3)

Opravična številka C b I. 36/3 I.

Oklic.

Zoper Janeza p. Franceta, Janeza, Henrika in Lovrenca pl. Maiti ter Terezjo Wayland r. pl. Maiti, katerih bivališče je neznano, se je podala pri c. kr. okrajni sodnji v Ajdovščini po g. dr. Franko kot zastopniku Jos. Jug & drg. tožba zaradi priznanja lastninske pravice. Na podstavi tožbe določila se je razprava na dan 4. julija 1903. predpold. ob 9. uri pri tej sodnji v sobi št. I. V obrambo pravic više navedenih tožencev se postavlja za skrbnika gosp. dr. M. Pascoletto v Ajdovščini. Ta skrbnik bo zastopal tožence v znamenjeni pravni stvari na njih nevarnost in stroške, dokler se oni ali ne oglašijo pri sodnji ali ne imenujejo pooblaščenca.

C. kr. okrajna sodnja Ajdovska
oddelek I., dne 11. junija 1903.

Zahtevajte
moj ilustrovani cenik z več kakor 500 podobami od ur, zlatih, srebrnih in muzikalčnih predmetov, katerega pošilja zastonj in poštne proste

Hanns Konrad,
tvornica ur in eksportna hiša
Most št. 249. — (Češko).

Golgota.
Mesto, kjer je izdihnil Krist, in kjer je bil pokopan, so si prvi kristijani gotovo prav dobro zapomnili, in ni verjetno, da bi jim bil izginil iz pameti kraj, kjer je stal križ. Cesar Hadrijan se je osmelil okrasiti Golgoto v soho Venero, kakor da bi hotel zasmehovati novo vero. Venera in Golgota značite dve diametralno nasprotni naziranj.

Mati Konstantinova sv. Helena je našla grob Kristov. Veliki cesar je dal sezidati nad grobom veličastno baziliko, katera je bojda radi svoje lepote prekašala vse bazilike sveta. V sedmem stoletju je Hozroe, perzijski šah, razdejal to prekrasno svetišče; pomagali in nahujskali so ga Židi iz Tiberije v Galileji. Osvajalci so razdeljali kapelo na Gogoti in ono nad svetim grobom; devetdeset tisoč kristijanov je našlo ob tej priliki smrt. Skoraj štiri stoletja so borne stavbe nadomestovale Konstantinovo baziliko, dokler se niso križarji polastili svetih krajev. Ti se niso lotili povsem novih stavb, temveč so uporabljali vse to, kar je po tolikih nezgodah še ostalo ter združili raztresene kapele v edno celoto. Takozvani »katolikon« je pač njihovo delo. Po teh so se muhamedanci novič polastili cerkve. Ko je papež Urban III. začel v Ferari, da je Jeruzalem padel nevernikom v roke, umrl je pri tej priči. Visoke svote so morali plačevati romarji za dovoljenje, obiskati cerkev in moliti na grobu Spasitelja, da carigrajski mufti si je upal še v XVI. stoletju staviti predlog, da naj bode s smrtno kaznovan vsak kristijan, ki prestopi prag cerkve sv. groba. Strašno počenjali so l. 1244. s sv. grobom Harezinijci, oskrunili ga, odnesli dragocene stebre in uničili slike in umetnine.

V trinajstem stoletju so že bili frančiškani v sv. deželi. Komaj dve desetletji po ustanovitvi reda sv. Frančiška je hitel sv. Frančišek iz Jakina preko otoka Kipra z dvanajstoric tovarišev sam v sveto deželo. Zgodovina reda sv. Fran-

čiška v Palestini je pisana s krvjo. Prenašali so menihi najhujše muke in zasledovanja, žrtvovali svoje življenje in možko branili sv. tla, kjer je Krist živel in umrl, da se niso mogli neverniki spozabiti še bolj in popolnoma izbrisati iz spomina posvečena mesta. Drug ustanovitelj velikega katoliškega reda Ignacij Lojolski je prijadral tri veke pozneje iz Benetek v Jafo ob času, ko je italijanski preporod porinil verske ideale v ozadje. Stari vojak in veliki organizator je po več dni solze prelivaj na Gogoti, poljubljal v ednomer tla ter prebival po več dni v cerkvi, ne da bi se mogel ločiti od mesta, kjer je bil na križ pribit Krist. Hotel je tudi propovedovati muhamedancem in v tem posnemati sv. Frančiška, kateri je govoril o krščanstvu pred sultanom Kame- lom, ali frančiškani so mu odsvetovali in odrinili je iz Palestine, ne da bi mogel razkladati neverniku, da se mora ves svet klanjati Rimu in mu biti podložen.

Omeniti bi bilo treba še tretjega slovečega moža, kateri pa ni prišel v Palestino, da bi molil na Kristovem grobu. Bonaparte ni bil romar. V Jafi bivajoč je vodil strategične operacije. V dokaz, v kaki meri ga je prešinjala verska indiferentnost, naj služi dejstvo, da ni imel časa priti v Jeruzalem. Grozil je, da bode položil prvega grenadirja, ki pade v boju proti jeruzalemskim ustašem, v Kristov grob. To pa je cinično do skrajnosti in ta anekdota nam p. vsem odtu- juje velikega Korzikanca.

Po tej digresiji, ki pa je kolikor toliko vendar v zvezi z zgodovino sv. groba, naj sledi še nekoliko suhih dejstev. Cerkev je bila v začetku osemnajstega veka pod protektoratom Ludovika XIV., kateri je prav po barbarsko dal pobeliti vso cerkev, vsled česar je izginila marsikaka zanimivost. Približno sto let pozneje nastal je v cerkvi ogenj.

Velika kupola se je ob tej priliki podrla. V drugi polovici preteklega stoletja se je dovršila nova kupola, katera se dviga sedaj nad grobom. Lepe stebre, na katere se je nekdanj opirala kupola, so zamenjali s pilastri, kar pa ni bila

Razglas!

Vsled dovoljenja c. kr. okrajnega glavarstva v Gradišči bode dne 24. junija, na dan sv. Ivana tudi letos starodavni konjski semenj na popravljenem prostoru v Devinu.

Županstvo občine Devin.

Devin dne 14. junija 1903.

Župan: Jos. Mervic.

GORIŠKI VELODROM

Lastnik: Josip Gorlup.

V nedeljo 21. junija 1903.

KONCERT VOJAŠKE GODBE

● ● ● Začetek ob 4 pop. ● ● ●
Vstopnina prosta. ● ● ●

Odlikovana krojaška delavnica

Ant. Krušič

Krojaški mojster v Vrtni ulici števil. 28.
Priporoča se slavnemu občinstvu v mestu in na deželi. Ima bogato zalogo vsakovrstnega blaga za vse letne čase in vsak stan. Gotove obleke lastnega izdelka kakor tudi površne suknje itd. Cene zmerne.

Ravnokar mi je dospelovo sveže raznovrstno blago za nastopno pomladno sezono.
Izdelke iz lastnega blaga jamčim!

Cene ure

Zlate in srebrne stvari od c. kr. punciranega urada preskušeno, z pisanim 3 letnim jamstvom za točni tek ur, oddaja po tovarniških cenah v akumotovarniška zaloga ur

Leo Latelner

Dunaj, I., Fleischmarkt 56.
Nikelj - remontirka za gospode fl. 2-50. Nikelj - anker - Rosko, f - remontirka z emajliranim kazalom fl. 3-—. Goldir - remontirka za gospode s 3 pokrovi bogato gravirana fl. 4-50. Pristne srebrne remontirke za gospode fl. 3-50.

Posilja se po povzetju. Neugajajoče se zamenja. Zahlevajte moj ilustrirani cenik z več kakor 500 podob mi ur, zlatih in srebrnih stvari, katerega se brezplačno dopolnje.

Veliko priznanih pisem.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Kaštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nirsberškega in drobnega blaga ter tkanja, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in ševljare.

Svetilnice. — Rožni veneli. — Mašne knjižice.

Mašna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce pejmih s in trgih ter na deželi. 2 35-8

Cena vžigalice:

1 orig. zabojs 500 zaviti (normal) K 48- franko Ljubljana, 2% popusta.

1 orig. zabojs 500 zav. (Flaming) K 52- franko Ljubljana, 2% popusta.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

SLAVIJA
vzajemno zavarovalna banka v Pragi.
Rezervni fond: 25.000.000 K. Izplačane odškodnine in kapitalije: 75.000.000 K.
Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države
z vseskozi slovensko-narodno upravo.
Vsa pojasnila daje:
Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastnej bančni hiši
Gospodskih ulicah števil. 12.

Zavaruje poslopja in premoženje proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in obecnokoristne namene.

srčna misel. Kratek pregled stavbene zgodovine svetišča, koje nima tekmeča na svetu, mora biti nedostaten in površen. Dvajset vekov so ljudje zidali, rušili, popravljali, razdevali in zopet zidali ta hram božji na onem mestu, katero je oškropljeno s krvjo Galilejca. Nekatero opombe o poučljivih in značilnih znamenitostih naj dopolnjujejo to blede zgodovinsko sliko.

Trg pred cerkvijo sv. groba se ne odlikuje po posebni lepoti. Na vzhodni strani je takozvani »muristan«, to je bolnišnica križarjev. Dolgo časa je bilo tam vse polno razvalin in šute, nemški cesar pa je dal sezidati tam novo protestantsko cerkev. Vendar je ta cerkev s svojimi bliščecimi belimi stenami tako oddaljena od trga, da ne kvari celotnega pristno orientalskega značaja trga, pokritega z velikimi mramornatimi ploščami. Na desni je grški samostan. Na pravoslavno velikonočno nedeljo je bila v podzemskih prostorih tega monastira velika pojedina na čast grških romarjev iz Aten. Mlad Levantinec, kateri je tudi bival v gostišču, me je peljal zvečer tje. Po vlačnih plesnivih stopnicah, ktere bi zamogle voditi tudi v kake katakombe, smo prišli v neko obokano dvorano. Stene so bile namazane z grškimi oderninami — slutim vsaj — freski v bizantinskem slogu, kakor da bi hotel mazač posnemati hladne dolgolične bizantinske karikature. Grki, sami degenerirani ljudje, so se pri pojedini živahno pogovarjali. Na dolgih mizah so bili mastni janci, pečeni z rižem v trebuhu. Mast se je kar cedila od njih, sluge so rezali z dolgimi noži, da je bilo veselje. V francoskem jeziku so me povabili, naj se tudi poslužim mesa, ali meni je bilo skoraj zoprno biti sredi epigonov starih Grkov, kateri so od svojih velikih očetov podedovali ime in nič drugega. Naporno duševno delo one generacije, katera je stala na vrhuncu razvitka, je izčrpala vse plemenske sile, odslej je bil narod obsojen na brezpomembno življenje. Turška invazija in v neki meri tudi slovanska kri je plemo povsem predrugačila, da ni neopravičena trditve, da

so pravi Grki povsem izumrli. Vsako staro plemo tare neko prokletstvo, ki onemogoča vsako novo življenje na razvalinah stare kulture.

Vsakdo se čudi, ki vidi prvič stopnice, vodeče na Golgoto. Da je ta grič pod streho cerkve, tega si ne moremo tako lahko predstavljati. Obokana je kapela na Golgoti in spada med najstarejše dele cerkve, ohranila se nam je prav taka, kakoršna je bila v osmem stoletju. Temno in nizko je pod temi oboki, duh kadila nas objema. Zopet čutimo, kakor pred grobom tajinstveno bližino božanstva. Mužiki se mečejo na tla, segajo z roko v razpoklino, katera je nastala oni usodopolni petek ob tretji uri, in poljubljajo pod oltarjem mesto, kjer je stal križ.

Vse to zlato, srebro, platin in mramor, kateri se blesti v svitu motnih luči — nam onemogoča, da bi si predstavljali prizor na Golgoti, kakor smo ga videli slikanega na sto in sto slikah v priprostitih vaških cerkvah, v gotičkih katedralah, v širnih dvoranah muzejev, v stanovanju ljudi vseh stanov. Nad oltarjem je Krist razprt na križu, povsem bizantinsko delo. Kako čudno se nam dozdeva razpelo na tem mestu, prav na mestu, kjer se je odigral poslednji čin. Koliko takih razpel smo videli v gorah na razpotjih, v kmetskih kočah v kotu nad mizo, pred sodnikom v svitu bledih sveč.

Srednji oltar je v lasti Grkov. Bizantinski slog prevladuje: mogočni svečniki iz težkega zlata, zlate svetilnice visijo raz stropa. Velika zlata aureola obdaja polkrožno altarsko steno. Na obokih je nekoliko staroslovenskih napisov, čudno, da se temu Grki niso zoperstavljali. Desni oltar, na mestu, kjer je stala Marija, je dosti manj okrašen z zlatom. S stropa visijo lestenci iz platina, darilo carjev in ruski orel se nam dostikrat prikaže v temi, prav kakor v cerkvi sv. Petra v Rimu papeški grb s tiaro in ključi.

Glavno ladjo cele cerkve, takozvani »katolikon«, imajo v lasti Grki. V sredi je središče sveta »umbilicus mundi«.

Kakor na foru, blizu stare govorniške tribune, kjer so imeli Rimljani svoje svetovno središče, čutimo na tem mestu, da so se odigrali dogodki, ki so bili odločilnega pomena za svetovno zgodovino in človeški rod. Iz porfira je nizki okrogli kamen, kojega verniki neprenehoma poljubujejo. »Katolikon« ali grški kor so sezidali križarji, ali izgubil je skoro povsem svoj pristni značaj. Krasni loki s svojimi stebrišči nad okni pač edino še spominjajo na križarje, povrh ni težko opaziti, da je bil ves »katolikon« prvotno v strogo ednotnem slogu zidan. Prej je stal tam v katolikonu sedež za papeža, ali menda ni niti eden papež romal v sveto deželo, in niti eden papež ni videl svetih krajev. Stene katolikona so pokrite z zlatimi okraski; ikonostazis se leskeča v zlatu, na tleh stoječe svečenik z mogočno svečo, mnogoštevilne zlate svetilnice, ves ta mramor, srebro in zlato mora silno učinkovati na pripravega romarja. Velikanski lesteneč z ruskim cesarskim orlom visi skoraj nad »središčem sveta«.

Cesarski svod, pokrit z mozaiki, deli katolikon od rotunde, v kateri sredini se nahaja grob. To, kar velja za katolikon, velja tudi za kapelico sv. groba. Bizantinski okus je merodajen. Ali dočim prevlada v koru Grkov neki hladen sijaj, kateri dobremu okusu vendar ne bje naravnost v oči, so stranske kapele silno neokusne. Sveče vseh velikosti, pozlačene in nepozlačene, s slikami svetnikov in čudotvorcev, neštevilne svetilnice, navne slike, katere spadajo v kako vaško cerkev; zlate čirečare, zaviti stebri, vse to podaja grobni kapeli skrajno baročen značaj. Grde so tudi slikarije na steklu, predstavljajoče nekoliko prizorov, ki se nanašajo na maziljenje in vstajenje Kristovo. Vse to je diletantsko, nedostojno takega svetišča.

Grob smo obiskali že pred nekaterimi dnevi, ni treba še podrobnejšega popisa. Vrlo zanimivo je pismo, katero je pisal l. 1555. oče Bonifacij iz Dubrovnika. Ob onem času so bile potrebne na grobu neke poprave in v to svrhu so morali podreti staro zidovje. Prikazal se je grob vsekan v

Rimske toplice v Tržiču

(Monfalcone)

= in blatne kopelji =

priporočane po najboljših zdravnikih proti bolečinam v bedrih, revmatizmu, ženskim boleznim itd. itd.

Dopolnilno zdravljenje: z elektriciteto, tako zvano »tremolaterapia in masažo«. Posvetovalni zdravnik dr. G. pl. Camti.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8

priporoča

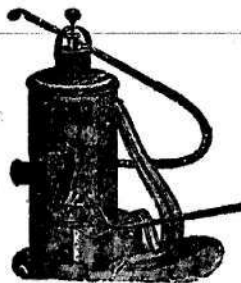
pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,

briskih, delmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici: na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cene zmerne. Postražna pošta.

Vse stroje za poljedelstvo in vinorejo.

Brizgalnice za sadjino drevje z mešalom za mešanico iz bakra in apna tako, da se najedenkrat na dve cevi brizga,

brizgalnice (streljke) za sadjino drevje z natanjko namerjeno petrolmešanico, svetilnice na acetilen da se ulove leteči hrošči, hidravlične stiskalnice za vino,

stiskalnice za vino in avtoje s diferencialnim pritiskom,

stroje za drobljenje stiskalnice,

čisto nove mline za grozdje,

nove priprave proti peronospori in za žveplanje,

sesalke za vino, cevi za vino,

kakor tudi vse druge stroje za poljedelstvo kot zbiralnike (trieure), mlatilnice, vitale (gepel) i. t. d. razpošilja kot specialitete po najnižjih tovarniških cenah

lg. Heller, Dunaj, II. Praterstrasse 49.

Cenilniki zastoj in franko.

Dopisuje se v vseh jezikih.

Večja tovarna za papirne vreče išče za Gorico in okolico dobro vpeljanega zastopnika. — Ponudbe pod »Zastopnik« na upr. tega lista.

J. Zornik Gorica, Gosposka ulica šte. 7.

Priporoča toplo sorojakom svojo zalogo modnega blaga:

Za dame:

Krasne okraske za obleke, trakove, svilne zadnje novosti za bluze, pajčolane, pasove, predpasnike, rokavice, nogavice, dežnike, solčnike, bluze, čevlje, vse potrebščine za obleke, kakor: podloge, sukanec, svilo, gumbe, vezenja, zaponke itd.

Za gospode:

Raznovrstno belo in barvano perilo najboljše vrste, jopice za hribolazce, kolesarje, veslarje; zadnje novosti ovratnic, ovratnikov, zapestnic, nogavic, rokavic, hlačnikov, čepic, čevljev, dežnikov itd.

Opozarja

prečastite dame, na svojo veliko zalogo obče priznano najboljših modercev vsake cene.

Za birmance

in otroke: rokavice, nogavice, pajčolane vsake vrste, obleke, čepice, razno perilo.

Za slavnosti

in druge veselice; vsakovrstne narodne trakove, kojim preskrbi na zahtevo vsakovrstne napise.

Cene brez vsake konkurence.

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, krčih in drugih nervoznih boleznih, naj zahteva knjižico o teh boleznih. Dobiva se zastoj in franko v Schwannen-Apoteke, Frankfurt a. M.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar

v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidn. postrežbo po jako zmernih cenah.

Za bolne na želodcu!

Vsakemu, kateri si je pokvaril želodec, bodisi da se je prehladil ali prenapolnil želodec, jedel slabo pripravljeno, neprebavljivo, pregorka ali premrzla jedila, ali sploh neredno živel, tako da trpi na **gorčici, želodčnem krču, tiščanju želodca, težkem prebavljanju ali zastojanju**, bodi priporočeno dobro in izvrstno domače zdravilo, katero je že mnogo let v rabi. To zdravilo je

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

Ullrich-ovo zeliščno vino je pripravljeno iz pristnega vina in izvrstnih zdravilnih zelišč, krepi in oživlja želodec, ozdravi vse želodčne bolezni in pospešuje obnavljanje sveže krvi. Ako se rabi zeliščno vino pravočasno, se vse želodčne bolezni skoraj takoj ozdravijo. Ne sme se toraj obojavljati in se mora že pri **glavobolu, riganju, deravici (zgaga), napenjanju, bljuvanju** takoj rabiti. Večkrat izginejo vse te bolezni, ako človek parkrat pije omenjeno zeliščno vino.

Ako se človeku zapeka in ne more na potrebo, čuti nekako **tesnobo, klanje (madron), srčno utipanje, brezsnost**, kakor tudi **zasedanje krvi** v jetrih, vranici in vratnici (hemoroidi). Zeliščno vino ozdravi vse to hitro, odpravi neprebavljivost in odstrani iz želodca in črev vse nepotrebne in nerabljive snovi.

Medlost, bledost, pomanjkanje krvi in oslabelost so navadno posledice slabega prebavljanja, slabe krvi in bolnih jeter. Ako se nima apetita oslabi, a glavobol in noči prebije brez spanja uplivajo tako nanj, da začne hirati. Zeliščno vino pomaga zopet, okrepi živотно moč. Zeliščno vino pospešuje apetit, prebavo in reditvo, pospeši delovanje krvi, pomiri razdražene žive in obudi **veselje do življenja**. Vse to dokazujejo mnoge zahvale in pripoznanja.

Zeliščno vino se dobi v steklenicah po gl. 1.50 in 2.50 v lekarnah v Gorici, Korminu, Ajelu, Čaplungu, Gradežu, Romansu, Fiumičelu, Gradišcu ob Soči, Ronkahi, Ogledju, Tržicu, Kanalu, Vidnu, Palmanovu, Tolminu, Idriji, Ajdovščini, Sežani, Vipavi, Portogruaru, Trstu itd. kakor tudi po vseh lekarnah avstro-ogrske monarhije in bližnjih deželah. Lekarna G. Cristofolletti v Gorici pošilja tri in več steklenice zeliščnega vina po originalnih cenah po vsi Avstriji.

Opominja se na različne ponaredbe!

Zahteva naj se izrecno

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

Oje zeliščno vino ni nikaka skrivnost, ono obstoji iz: Malaga vina 450,0, vinskega špirlita 100,0, glicerine 100,0, rudečega vina 240,0, soka jerebikovih jagod 150,0, črešnjevca soka mane 30,0, kopreca, janeža, helenine korenike, ameriške korenike, vorenike svišča in kolmeža 10,0. Vse te dele naj se zmeša!

Christofle & Cie

c. in kr. dvorni založniki

Heinrichhof Dunaj I. Opern Ring 5.

Težko posrebrnjeno

namizno orodje in posodje vseh vrst

(žlice, vilice, noži itd.)

Pripoznani najboljši izdelki izredne trpežnosti.

Največja izbira najlepših modelov.

Ilustrovan cenik na zahtevanje.

Vsi Christoflovi izdelki imajo v jamstvo svoje izvirnosti vtisneno gornjo varnostno znamko in ime Christofle.

Schichtovo hranilno jedernato milo

z varstveno znamko

garantirano in prosto vseh škodljivih primes, izdatno in izvanredno milo za pranje.

Pri nakupu naj se pazi na ime „Schicht“ in na gornjo varstveno znamko.

Zastop na debelo: Humbert Bozzini -- Gorica.

skalo. Pred ploščo iz alabastra so našli sledove krvi in rdečkasto mazilo. V sredi groba je ležal kos lesa, zavrt v dragoceno platno, katero je razpadlo na zraku. Napisi na pergamentu so bili tako blede, da ni bilo mogoče ničesar uganiti. Domnevali so, da je to kos križa, katerega je položila Helena v grob. Epilog strašne tragedije se je odigral na tem mestu. Dejanje na Golgoti pa ima prav za prav mnogo več dramatskih momentov, in vendar je človeku tam na gori tako čudno in tesno pri srcu, da skoraj pozabi na vse te prizore pod nizkimi križnimi svodi in na bizantinski lišp. In pod kupolo se čutimo dosti svobodnejše in duh nam ni vkovan v verige misticizma.

Vstopimo še v zakristijo Latincev. Evropski red in snažnost nam pade takoj v oči. Dozdeva se nam, da smo v kaki evropski katoliški cerkvi. Bratje frančiškani shranjujejo meč in ostroge Bogomira Bujonskega. Znani francozki pisatelj in državnik Chateaubriand je romal začetkom preteklega stoletja v Jeruzalem. Sad tega potovanja je bila slavna knjiga: »Genij krščanstva«. Vkljub strogo krščanski, da katoliški tendenci tega dela so bili merodajni krogi v Rimu Chateaubriandu nenaklonjeni in njegova knjiga je še sedaj na indeksu. V svojem potopisu nam opisuje, kaka čast ga je doletela pred odhodom iz svetega mesta. Trdo so zatvorili menihi vrata v zakristijo Latincev, da bi Turki ne zagledali meča in ostrog, kajti v tem slučaju bi jih Turki ubili. Nažgali so svetilnice in sveče, bratje so stopili v krog s prekrižanimi rokami. Privezali so Chateaubriandu ostroge in patrijarh ga je trikrat udaril z dolgim mečem in ga imenoval vitežom sv. groba. Nato so mu izročili navadno romarsko pismo.

Preostaja nam edino še, da stopimo po izkhranjenih starih stopnicah v kapelo sv. Jelene. Tajinstveno čustvo me je prešinilo, ko sem se prvič nahajal v tej častitljivi kripti. Tu je molila sv. Jelena, ko so izkopali križ. Jelena je bila žena, voljna vse žrtvovati, podobna prijateljicam

Krista, katerih udanost in goreča vera ni imela mej. Ostanke najstarejše grobne cerkve so našli v tej temni kapeli svoje zavetišče. Stari nizki oboki se naslanjajo na silne bizantinske stebre s karakterističnimi kapiteli. Naivne slike opazi oko naokrog. Kapela je last Abesincev; uredili so si vse po svojem okusu in to podaja celemu podzemskemu svetišču nepopisen čar. Slike kakega grškega mazača gledajo s sten, stare so gotovo že in najbrž brez vsake vrednosti. Ta kapela je primerna primitivnim ljudem s primitivnim verskim naziranjem. Mrak, kateri vedno vlada v tej cerkvi, slični kaki podzemski kleti, uniči vsak duševni polet v jasne eterske višave. Meditacij in refleksij niso zmožni koptski pastirji in kmeti, kateri tu molijo k Bogu. Demonska je tema sredi bizantijskih stolpov, ona simbolizuje primitivno dušo narodov, kateri živijo v dotiki z naravo. Vlažno in starinsko ozračje uvaža naše misli v pretekla tisočletja.

Čuvaj svete groba.

Vest o borbah med različnimi krščanskimi sektami ni nič redkega. Prvo vprašanje, ki ga stavijo onemu, ki se je vrnil iz Palestine, se običajno glasi, ali so se menihi zopet pobili med seboj. Pogosto mora potnik doma razkladati, čigava last je grobna cerkev. Odgovor ni tako lahek, kakor se dozdeva. Upoštevati je treba razna dejstva in odnose, vsled katerih je nastalo razmerje danes vladajoče v tem najčastitljivejšem svetišču krščanske vere. Doba križarskih vojsk trajajoča skoraj dva veka ni bila vedno onega pomena, katerega so se nadejali Latinci. Ko so vladali križarji v sveti deželi, imel je seveda latinski patrijarh vso moč v svojih rokah in Latinci so bili gospodarji vseh svetih mest. Skoraj so se pa Latinci umaknili sektam, katere so se mogle zanašati na zdatnejšo podporo od strani svojih pristašev. Ako pomislimo, kako nedostatna so bila pred nekaterimi veky prometna sredstva na kopnem in morju, verjamemo, da je trajala pot iz Italije do Jafe gotovo mnogo tednov. V slu-

čaju, da je bilo treba denarne pomoči, ni bilo mogoče Rimu brzo posredovati, dočim Grki niso imeli takih težav. Pomoč je prišla brzo, in zamogli so brzo potrebno ukreniti. Napočila je doba preporoda in reformacije. Kdo se je pa ob onem času zanimal za stražarje svetega groba? Ostali so osamljeni in zapuščeni. Papeži so imeli druge skrbi. Rafael je slikal stance, Michelangelo sikstino in Luter je nabijal svoje teze na cerkvena vrata v Virtembergu. Ni čuda, da so pozabili v Vatikanu na latinske postojanke onstran morja. Druge sekte so to izrabljale in izpodrivale frančiškane, kolikor je bilo mogoče. Heroično so branili frančiškani latinsko posest, ali vse je bilo zastoj. Povrh je še zavladal Islam na celim vztoku. Niti ta sovražna sila ni mogla zjediniti razna veroizpovedanja in jih prisiliti vzajemno postopati. Menihi so se pripravili in ravsali med seboj pri vsaki priliki, katera se je nudila. Muhamedanci niso mogli imeti mnogo spoštovanja pred zastopniki krščanskih veroizpovedovanj. Kruto in neusmiljeno so postopali nasproti vsem. Pravi lastniki cerkve so pravzaprav še dandanašji muhamedanci, oni imajo pravico cerkev odpirati in zapirati, da oni so še celo pobirali v preteklem stoletju od romarjev davek. Sultanovi fermani določujejo, čigava last so razne kapele, kamni in drugi deli cerkve. Taki fermani se pa lahko vsak dan prekličajo. Menihi te ali one sekte se ne smejo ustrašiti, ako se jim danes ali jutri odvzame kaka pravica. Podkupljiv je vsak turški činovnik. Z denarjem si skušajo danes ti, jutri oni pridobiti novih pravic in oškodovati tekmece. Spretni intrigant zmaga. Vsakovrstne spletke in naklepi so na dnevnem redu. Zavist, sovraštvo in zloba ter skrajna nestrpljivost vlada tam, kjer bi morala kraljevati medsebojna ljubezen in krščanska potrpežljivost. Nekateri deli cerkve so skupna last vseh ali nekaterih sekt. Ni treba obširneje razkladati, kako težavno je posredovati, ako je potreba popraviti stare dele cerkve, ali postaviti kaj novega. Zastopniki vseh konfesij zborujejo in se pripravajo radi vsake malenkosti.